

Fullmäktigemotion 13.11.2023; Att hålla åldersgränsen för barnskyddets eftervård vid 25 år

Mellersta Österbottens välfärdsområdesstyrelse 04.03.2024 § 76

Beredningen

verksamhetsområdeschef Minna Lönnbäck, serviceområdeschef Maarit Biskop, socialdirektör Tanja Oikarinen-Nybacka

Enligt 140 § i förvaltningsstadgan har en ledamot rätt att väcka motioner i välfärdsområdesfullmäktige:

Efter behandlingen av de ärenden som anges i kallelsen till sammanträde har fullmäktigegrupperna och fullmäktigeledamöterna rätt att väcka skriftliga motioner i frågor som gäller välfärdsområdets verksamhet och förvaltning. Motionen lämnas in till ordföranden skriftligt eller elektroniskt. Vid ett elektroniskt sammanträde ska motioner lämnas in elektroniskt på det sätt som sammanträdet ordförande meddelar.

Motionen ska utan vidare behandling remitteras till välfärdsområdesstyrelsen för beredning. Välfärdsområdesfullmäktige kan besluta att en remissdebatt ska föras om beredningen av det ärende som avses i motionen.

Grupppordförandena Pia Leinonen, Laura Sahlgren och Kristiina Teerikangas väckte 13.11.2023 å Vänsterförbundets, De Grönas och SDP:s fullmäktigegrupper vägnar en fullmäktigemotion om att hålla åldersgränsen för barnskyddets eftervård vid 25 år i Mellersta Österbottens välfärdsområde. I fullmäktigemotionen föreslås det att Soites välfärdsområde håller åldersgränsen för barnskyddets eftervård vid 25 år i enlighet med lagen som trätt i kraft 1.1.2020. Om lagändringen träder i kraft planenligt 1.1.2024 föreslås det dessutom att klientskapet för 23-25-åriga unga klienter som fortfarande behöver stöd av barnskyddets eftervård fortsätter som en tjänst som är i enlighet med socialvårdslagen i teamet för barnskyddets eftervård.

Svar på fullmäktigemotionen:

Lagändringen om att ändra åldersgränsen för eftervården trädde i kraft 1.1.2024 (1238/2023). Dock så att rätten till eftervård för en ung person vars rätt till eftervård enligt 75 § har börjat före ikraftträdandet av denna lag och som efter ikraftträdandet är 23 år eller äldre före den 1 juli 2024 upphör dock först den 30 juni 2024.

Det att åldersgränsen för eftervård sänks med två år till 23 år försämrar inte ställningen hos en klient i eftervård i socialservicesystemet. Rätten till eftervård är subjektiv, och genom att begränsa längden för användningen av den inskränks den subjektiva rätten i fråga om barnskyddstjänster. Efter att den unga har fyllt 23 år har hen fortfarande rätt att få den socialservice hen

behöver i enlighet med lagstiftningen om socialvården. Efter att eftervården har avslutats kan man tillämpa definitionen för person som behöver särskilt stöd i 3 § i socialvårdslagen (2014/1301). Klienten får då också en egen utsedd kontaktperson och de tjänster inom socialt arbete och den socialvård som hen behöver. Genom denna bestämmelse kan man stödja behovet av socialvårdstjänster hos en ung person i eftervård och kontinuiteten i tjänsterna också i sådana situationer där den som behöver tjänster har särskilda svårigheter att ansöka om eller få de tjänster hen behöver. Eftervårds- och socialvårdstjänsterna är frivilliga för klienten.

Man kan dock identifiera några riskfaktorer hos unga som är i eftervård. Det att eftervården fortsätter till 23-års åldern garanterar i praktiken barnskyddstjänsternas kontinuitet i fem år efter vård utom hemmet, och det är en lång tid att garantera stöd för självständighetsprocessen för den unga, till exempel boende och tillräckligt utkomststöd. Under eftervård tryggas den ungas utkomst också med medlen för eget hushåll som hen fått. Många unga har dock behov av stödet av ett närstående nätverk på grund av tidigare livserfarenheter och vård utom hemmet. Hen har inte nödvändigtvis som stöd ett naturligt och stödjande närstående nätverk som till exempel släkt och familj. Den ungas närstående nätverk består då av viktiga personer som det utvecklats en relation till under vården utom hemmet, till exempel familjevårdare eller egna handledare på anstalt. De unga har ofta också behov av ett sektorsövergripande myndighetsnätverk som genom nära och rehabiliterande arbete stöder den ungas rehabilitering till exempel vid svåra problem med rusmedel och mentala hälsan. Institutet för hälsa och välfärds utredning *Kohti laadukasta aikuistumisen tukea, 2023* (Mot högklassigt stöd för att bli vuxen) har producerat standpunkter av unga också om lyckade förfaranden i eftervården. Dessa var enligt utredningen relaterade till att eftervården garanterar att det finns en vuxen som ger stöd. Det särskilda behovet av ett närstående nätverk och ett sektorsövergripande professionellt nätverk hos en klient i eftervård bör beaktas när man arbetar med unga i eftervård.

En del av eftervårdens kostnader och resurser har redan i det nuvarande systemet överförs till kostnader och resurser i socialvårdens servicesystem eftersom eftervården och socialservicen för vuxna är parallella och överlappande till exempel i fråga om ordnande av sektorsövergripande service vid missbruk och mentalvårdstjänster i välfärdsområdena. Det är svårt att bedöma kostnadseffekterna av att åldersgränsen för eftervård sänks, och det är möjligt att samma kostnader överförs åtminstone delvis till andra tjänster inom socialvården, varvid egentliga besparingar inte uppnås.

Eftersom lagändringen har gjorts är det inte ändamålsenligt att hålla åldersgränsen för klienter i eftervård vid 25 år i välfärdsområdet. I stället bör eftervårdens tjänster som är i enlighet med barnskyddslagen utvecklas i välfärdsområdets verksamhet så att tjänster som är i enlighet med barnskyddslagen och socialvårdslagen svarar flexibelt mot klienternas servicebehov. En ung person i eftervård har ofta också behov av andra tjänster, som till exempel primärvård, specialistsjukvård och läroinrättnings tjänster

som stöd för inläring, på samma sätt som vilken ung person som helst i samma ålder. Genom att åldersgränsen sänks inskränks den subjektiva rätten till eftervård, och det kan inte produceras helt likadana socialvårdstjänster som baserar sig på grundläggande rättigheter. Om en ung person vars eftervård avslutas behöver socialvårdstjänster är det dock möjligt att göra så att den egna kontaktpersonen (socialarbetaren) inom eftervården vid behov deltar till exempel i ett arbetspar i genomförande av andra socialvårdstjänster som till exempel vuxensocialarbete. Genom att man handlar på det här sättet sker övergången till socialvårdstjänster tryggt, och informationen om situationen överförs till dem som producerar socialvårdstjänster. Detta baserar sig, på samma sätt som eftervård, på klienternas frivillighet.

Förslag till beslut Valfärdsområdesstyrelsen beslutar

1. anteckna fullmäktigemotionen som Vänsterförbundets, De Grönas och SDP:s fullmäktigegrupper har väckt för kännedom,
2. anteckna svaret som ges på fullmäktigemotionen för kännedom,
3. delge valfärdsområdesfullmäktige svaret för kännedom,
4. att motionen anses vara slutbehandlad i och med detta beslut.

Beslut Förslaget godkändes.

Mellersta Österbottens valfärdsområdesfullmäktige 18.03.2024 § 12
791/00.03.01/2023

Beredningen verksamhetsområdeschef Minna Lönnbäck, serviceområdeschef Maarit Biskop, socialdirektör Tanja Oikarinen-Nybacka

Bilaga A § 12 Fullmäktigemotion om att hålla åldersgränsen för barnskyddets eftervård vid 25 år

Förslag till beslut Valfärdsområdesfullmäktige beslutar i enlighet med valfärdsområdesstyrelsens förslag

1. anteckna svaret som getts på fullmäktigemotionen för kännedom,
2. konstatera att motionen anses vara slutbehandlad.

Beslut Valfärdsområdesfullmäktige beslutade om punkterna 1-2 i enlighet med förslaget till beslut.

Ant. ledamot Matti Kalliokoski kom tillbaka till sammanträdet kl. 11:09 innan denna paragraf behandlades.